

המערערים:

1. בראון (-----) (קטיף/ה) ואח'

כולם ע"י עו"ד הרן רייכמן מהקליניקה למשפט ומדיניות חינוך
 הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
 וע"י עו"ד טל חסין מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

-נגד-

המשיבים:

1. ראש עיריית תל אביב-יפו
2. מנהלת מינהל חינוך בעיריית תל אביב-יפו
3. עיריית תל אביב-יפו
4. שרת החינוך
5. מנהלת מחוז תל אביב, משרד החינוך
6. משרד החינוך

הודעה מטעם המערערים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 12.11.2023 ולהחלטות בדבר הארכת מועד, מתכבדים המערערים להגיש התייחסותם לתגובות המשיבים.

1. כבר בפתח הדברים יובהר, כי המערערים סבורים כי יש להותיר את ההליך תלוי ועומד, וזאת עד להשלמת הפיילוט והכרעה בסוגיה העקרונית העומדת במרכזו: קיומם של מוסדות חינוך נפרדים לילדים להורים מבקשי מקלט ממדינות אפריקה אשר נולדו וגדלו בישראל. עמדה זו עומדת בהלימה לעמדת המשיבים, אשר ביקשו בסעיף 16 לכתב תשובתם לערעור מיום 8.6.2023 שלא להכריע בהליך בשלב זה, ולאפשר למשיבים "ליישם את הפיילוט על פני התקופה שנקבעה בו, הכל תוך שמירת טענות הצדדים".

2. חשיבות מעורבות בית המשפט וקבלת הכרעה עקרונית בסוגיה, קיבלה משנה תוקף בימים האחרונים, בהם התחוויר למערערים כי בעוד שהמשיבים מגבשים לכאורה את עמדתם העקרונית בסוגיית ההפרדה במסגרת ההליך המתנהל בבית המשפט הנכבד, הם פועלים במלוא המרץ להרחבת הלימודים בהפרדה בחינוך בתל אביב, ולהחילה על תלמידי חטיבת הביניים.

3. ביום חמישי, 4.1.24, התבשרו הורים לתלמידי כתה ו' בבתי ספר גוונים וקשת, מוסדות חינוך אשר כל אוכלוסייתם היא ילדי מבקשי מקלט ממדינות אפריקה, על כך שבשנת הלימודים הבאה, תשפ"ה, הם שובצו ללימודים בבית ספר גוונים, אשר לראשונה הורחב לחטיבת ביניים. עד כה שובצו תלמידי גוונים וקשת בחטיבת הביניים "רוגוזין" שפועלת אף היא בהפרדה, ולאחר השיבוץ הגישו רבים מתוכם בקשות העברה לבתי ספר אינטגרטיביים (לעתים בסיוע הארגונים והח"מ); עשרות תלמידים שולבו, אף כי באיחור שש שנתי, בבתי ספר משולבים, לרבות גימנסיה הרצליה, חטיבת ביניים ותיכון להייטק ואמנויות שמעון פרס, עירוני א' ותיכון חדש.

4. משמעות ההחלטה להרחיב את בית ספר גוונים לחטיבת ביניים היא כי עוד בטרם גיבשו המשיבים עמדתם בסוגיית ההפרדה, ובעוד ההליך המשפטי נמשך, יצרו המשיבים 1-3 מסלול הפרדה נוסף,

לתלמידי כתות ז' ואילך, המבסס את ההפרדה ומקשה על היתכנות קבלת בקשות העברה; מסלול אשר מעמיק את הפערים המאפיינים לימודים בהפרדה עליהם עמדו המערערים בהרחבה בכתב הערעור, ומנציח אותם.

5. מיד משנודע הדבר למערערים הם פנו ביום 7.1.2024 בדחיפות למשיבים (במקביל לבקשת וקבלת ארכה להגשת תגובתם) בדרישה לביטול ההחלטה. המערערים עמדו על התנהלותה התמוהה של העירייה אשר לא המתינה לסיום ההליך, ובעודה מגבשת לכאורה את עמדתה העקרונית ביחס למדיניות ההפרדה העתידית באמצעות הפיילוט (ר' סעיף 16 לכתב התשובה מיום 8.6.23), היא פועלת נמרצות להרחבת ההפרדה בחינוך בעיר, ומונעת מתלמידים מבקשי מקלט ללמוד בבתי ספר אינטגרטיביים בחינוך העל יסודי.

6. המערערים התייחסו להשלכות ההחלטה על פתיחת חטיבת ביניים נפרדת בבית ספר גוונים, וקבעו כי הצורך ביצירת מקומות נוספים בחטיבות ביניים אינו יכול לבוא על פתרוננו באמצעות העמקת הסגרגציה. המערערים אף עמדו על הקשיים הצפויים בבקשות ההעברה שעה שנפתחת חטיבת ביניים ייעודית לתלמידים אלה, אשר תגרור בהכרח, וכפי שנעשה בדיונים בדבר הפיילוט בבתי הספר היסודיים, טענות בירוקרטיות כגון צורך "למלא את הכיתות" אשר ימנע מעבר תלמידים לחטיבות ביניים אינטגרטיביות. עוד נטען בפנייה, כי הצורך בפעולה אקטיבית - דרישת העברה - ביציאה מסגרגציה חלף רישום אינטגרטיבי מלכתחילה, מצמצם במכוון את הרישום המשולב.

7. המערערים הוסיפו, כי פתיחת חטיבת ביניים בגוונים סותרת את התפיסה החינוכית השלטת בעיר, אשר דוגלת בקיומן הנפרד של חטיבות ביניים (למעט בבתי הספר הייחודיים), ומעידה על מדיניות הפרדה הולכת וגוברת בין ילדים להורים מבקשי מקלט לכלל אוכלוסיית התלמידים. התנהלות זו של העירייה, כתבו המערערים, אינה מכבדת את בית המשפט והצדדים להליך, ומעלה ספק של ממש בכוונת העירייה לבחון מחדש את מדיניותה העקרונית, אשר עומדת במרכזו.

העתק פניית ב"כ המערערים מצורף ומסומן **כנספח "א"**.

8. ביום ו' 12.1.24 התקבלה תשובת עיריית תל אביב בדואר אלקטרוני, המובאת כאן במלואה (ההדגשות אינן במקור - ה.ר, ט.ח.).

"שלום,

בהמשך לפנייתך מיום 7.1.24 בעניין הנדון, להלן התייחסות העירייה.

1. כידוע - לפי חוק לימוד חובה, התש"ט-1949, כל ילד ונער מחויבים ללמוד במסגרת חינוכית מגיל 3 ועד סיום כיתה י"ב, כאשר הקמת מוסדות חינוך רשמיים למתן חינוך חובה חנים לכלל הילדים והנערים המתגוררים בתחום שיפוטה של הרשות, מוטלת על המדינה ועל הרשות במשותף.
2. כמדי שנה, עיריית תל אביב-יפו בוחנת תדיר את צפי התלמידים הנרשמים למסגרות החינוך בעיר, המשתנה מעת לעת מסיבות רבות ומגוונות.
3. לאור גידול במספר התלמידים המתגוררים באזור, העירייה צפתה את הנחיצות בכיתות לימוד נוספות לגילאי על יסודי ובהתאמה הגישה בקשה מתאימה להקמת בית ספר על יסודי חדש למשרד החינוך, הגורם המאשר.
4. לצערנו, חלו עיכובים באישורים הנדרשים כך שמועד תחילת הבניה והקמת בית הספר התעכבו.
5. כפועל יוצא מכך, לא ניתן מענה לצפי התלמידים הנרשמים (פתיחת בית הספר העל יסודי החדש תוכננה לספטמבר 2024 ונדחתה לספטמבר 2025, כאשר התכנון

- הוא להקים בית ספר על יסודי על שם רונית אלקבץ אשר יתמקד במגמות בתחום האומנות).
6. הואיל ובשלב זה, כאמור, אין אפשרות להקים בית ספר על יסודי חדש בעיר, נדרשת העירייה לבחון הרחבת בית ספר קיים בהתאם ליכולת הקיבולת הפיזית של בתי הספר בעיר (משמע, קיומן של כיתות לימוד פנויות במבנה המוסד החינוכי המתאימות לקליטת תלמידים).
7. אשר על כן - לקראת שנת הלימודים הבאה (תשפ"ה), תבוצע ככל הנראה הרחבה של בית הספר העל יסודי רוגוזין. הודעה מתאימה וסופית בעניין זה תועבר להורים (הרחבת בית הספר גוונים כנראה ירדה מהפרק בשלב זה).
8. **נציין כי לצערנו אין היתכנות להרחיב את אחד מבתי הספר העל יסודיים במרכז או בצפון העיר, מהטעם שהרחבתם מוצתה באופן מקסימלי במהלך השנים האחרונות ובשים לב לכך שגם באזורים אלו קיים קושי במתן מענה לצפי התלמידים הנרשמים.**
9. כאמור, העירייה מחויבת לספק כיתות לימוד לכל תלמידי העיר ובעניין זה הרשות פועלת, במשותף עם משרד החינוך, למציאת פתרונות מיטביים גם לשנים הבאות.
10. בנוסף נזכיר ונדגיש, כנהוג בעיר מדי שנה, כי לכל תלמידי העיר פתוחה האפשרות להגיש בקשה לשינוי שיבוץ ולמעבר לכל בית ספר על יסודי אחר בעיר וזאת על בסיס מקום פנוי."

9. אף שהעירייה חזרה בה מכוונתה לפתוח חטיבת ביניים בגוונים לאחר שנתפסה בקלקלתה ובעקבות פניית ב"כ העותרים, מענה העירייה מבהיר מפורשות כי הפתרון היחיד אותו היא מספקת לגידול מסוים במספר תלמידי מבקשי המקלט בשכבת ז', מתבסס על חיזוק ההפרדה הגזעית הפסולה בעיר ; בין אם בכוונה לפתוח חטיבת ביניים בבית ספר גוונים ובין אם בהרחבתה בבית ספר רוגוזין. זאת, כאמור, גם אם הדבר דורש לפעול בניגוד למדיניות החינוך העירונית, תוך כדי מיסוד ההפרדה הגזעית ופגיעה בסיכויי שבקשות העברה תתקבלנה. חלף אלה, ניתן היה לפזר את התלמידים (אשר מספרם אינו גדול) במספר חטיבות ביניים, או לשבצם בחטיבת ביניים אינטגרטיבית אחת.

10. **התפתחות אחרונה זו מבהירה כי להליך המשפטי, להתפתחויות החלות במהלכו, לדיון ולהכרעה בו יש השלכות רוחב משמעותיות ביותר על ליבת זכויותיהם החוקתיות של אלפי ילדות וילדים לחינוך, לשוויון ולכבוד האדם. הצורך לעסוק בכך בין כתלי בית משפט נכבד זה אינו השתעשעות בתיאוריות משפטיות וחינוכיות. מדובר במציאות חייה של אוכלוסייה אשר חיה בישראל קרוב לשני עשורים, ובחובות המדינה כלפי ילדים אשר נולדו בישראל, גדלים בה ואמורים להוות חלק אינטגרלי ושווה ערך בחברה, אולם עדיין חווים הדרה, השפלה ופגיעה בזכותם הבסיסית לחינוך הולם.**

11. כפי שטענו המערערים בעבר, לא נדרש כל פיילוט על מנת להסיק כי מוסדות חינוך נפרדים לילדים שהוריהם מבקשי מקלט הם תופעה פסולה ומזיקה, אשר אינה יכולה להתקיים במדינה דמוקרטית. בדומה, אין צורך בפיילוט כדי לעמוד על חשיבות לימודי אוכלוסיות מוחלשות באינטגרציה, זאת נוכח הידע החינוכי הנרחב, אשר נצבר בישראל ובעולם, וזאת אף בעניינם של ילדי פליטים ומהגרים.

12. דחיית גיבוש עמדת המדינה ביחס לכלל הסוגיות הנדונות בהליך זה עד למיצוי הפיילוט, ממנו ייהנו במשך השנתיים שבהן הוא אמור להתקיים רק כ-150-170 ילדים, מהווה כשלעצמה דחיית מימוש זכויותיהם של אלפי תלמידים ותלמידות אשר נותרו מחוץ לפיילוט, ואובדן שנים בהן יכולים היו להתגבר על הפערים הלימודיים וההתפתחותיים המאפיינים לימודים בהפרדה, ולקבל חינוך הולם ללא הדרה והפליה.

13. סיום ההליך עתה, ללא הכרעה בנושא אשר עומד במרכזו, בציפייה כי המשיבים ישלימו את גיבוש המדיניות לאחר תהליך הפיילוט ללא מעורבות בית המשפט, תוביל קרוב לוודאי לעיכוב בגיבושה. התנהלות המשיבים כמעט ואינה מותירה מקום לספק כי יידרשו הליכים משפטיים נוספים, שיארכו זמן רב, תוך הרחבת הפגיעה בזכויות התלמידים, ללא כל הצדקה. אף כשלים אשר נפלו בביצוע הפיילוט, ואשר יפורטו בהמשך, מחזקים את החשש כי אין בכוונת המשיבים לקדם מדיניות אינטגרטיבית ארוכת טווח, תוך הגדלת מספר התלמידים שהיא תחול עליהם.

14. **לחלופין**, אם יקבע בית המשפט הנכבד כי ההליך מיצה את עצמו, וכי יש לאפשר למשיבים לגבש מדיניות ארוכת טווח חדשה ביחס לאינטגרציה מחוץ להליך, **יטענו המערערים כי יש לבטל את פסק דינו של בית המשפט קמא בשל היותו רווי בטעויות משפטיות**, כמפורט בערעור, ובשל כך שלקביעותיו יהיו השלכות הרות אסון לא רק על חינוכם ושילובם של ילדי מבקשי המקלט בתל אביב בפרט ובמערכת החינוך הישראלית בכלל, אלא על תלמידים מאוכלוסיות מוחלשות במערכת החינוך כולה.

15. **בהעדר עמדה מלאה של המשיבים ביחס לסוגיות העומדות על הפרק בערעור, לא ניתן לסיים את ההליך תוך הותרת פסק דינו של בית המשפט המחוזי על כנו.** זאת גם בשים לב לכך שהאדנים המשפטיים שעליהם ביסס משרד החינוך את הפיילוט (הליך רישום ישיר ולא בקשת העברה, לרבות מימון הסעות), עומדים בסתירה לקביעותיו המשפטיות המוטעות של בית המשפט המחוזי. גם בשל כך מתחייב כי שגיאות משפטיות חמורות אלו לא יותרו כפסק דין חלוט.

מבט על הפיילוט

16. מעקב המערערים אחר קליטתם של למעלה מ-70 תלמידים ותלמידות בבתי ספר משולבים מלמד, כי ככלל, הם עשו קפיצת דרך נחשנית בשיפור יכולות הלמידה שלהם, בשליטה במיומנויות בסיסיות, בצמצום פערי הלימוד הקשים המאפיינים לימודים בהפרדה, בהתערות בחברה ובתפיסתם את עצמם כשווי ערך לחבריהם לכתה. למעשה, למעט מוסד חינוכי אחד, שבו יש מקום לשיפור בתהליך קליטת התלמידים ובהנחיית הצוות החינוכי, עבודת צוותי החינוך ושיתוף הפעולה של ההורים והתלמידים בשאר בתי הספר שבפיילוט מעוררים השראה. הישגים אלה, אשר היום מזוכים להם מתי מעט מהתלמידים, אמורים להיות נחלת כלל ילדי מבקשי המקלט.

17. ביצוע הפיילוט ממחיש היטב את טענות המערערים זה מכבר: שילוב מושכל ונתמך של ילדים מאוכלוסיות מגוונות, אשר מתבצע מתוך כוונה שיצלח, תוך שיתוף פעולה עמוק וכן של הצוותים החינוכיים ושל קהילת בית הספר, הוא המדיניות הטובה ביותר לקידום שוויון ולמניעת הדרה בחינוך; למתן חינוך הולם לאוכלוסיות מוחלשות ולצמצום פערים, ולהענקת החינוך הטוב ביותר שניתן לסובלנות, פתיחות והכלה של כלל התלמידים והתלמידות.

18. מעקב אחר התלמידים המשתתפים בפיילוט ושיחות עם הוריהם, כמו גם עם הורים לתלמידים אזרחי ישראל שבבתי ספרם הוא מתבצע, מלמד כי במרבית בתי הספר שילוב הילדים מוצלח ומעורר תקווה רבה, חרף הקשיים שנלוו ללימודים במהלך המלחמה. המערערת 328, ארטיס, צוות אמנות בין תחומית "ספריית גן לוינסקי" (להלן: ספריית גן לוינסקי), ליוותה את מהלך הקליטה ומלווה את ההורים וילדיהם במלך השנה. ניסיונה מלמד, כי במרבית בתי הספר תהליך הקליטה והלימודים

בצוותא הוא חיובי ביותר. צוותי החינוך וקהילת בית הספר כולה נרתמו להליך השילוב, וקיבלו את ילדי הדרום באופן מלא. ילדים אלה, מצדם, מעידים כי לראשונה בחייהם הם חשים תחושת שייכות וקבלה, ושחל שיפור ניכר ביכולותיהם הלימודיות.

19. הורים מבקשי מקלט מעידים על כך שהילדים קמים בבוקר בשמחה וממהרים להסעות, תוך שהם חולקים שבחים למורים ולצוות בית הספר כולו. אחד האבות בבית הספר בשכונת רמת אביב, המשתתף בפיילוט, סיפר לרכזת השילוב בספרייה שהוא התקשר ליועצת בית הספר להודות לה בשם כל ההורים: "היה לי חשוב לומר לה תודה, בשמי ובשם כל ההורים, יש לי ילדים שלומדים בהפרדה, זה עולם אחר לגמרי, הילדה שלי בכיתה א', שלומדת לצד ישראלים ותיקים רק חודשיים, כבר מתקדמת יותר מאחותה, תלמידת כיתה ג' בבת ספר שלומדים בו רק מבקשי מקלט. אמרתי ליועצת תודה על כל מה שהם עושים עבור הילדים שלנו. אני חי בישראל 15 שנים. זו פעם ראשונה שאני מרגיש שייך למקום הזה, פעם ראשונה שיש לי תקווה לעתיד הילדים כאן."

20. אם אחרת סיפרה בהתרגשות רבה על המפגש עם ההורים הישראלים: "תמיד אני פוגשת ישראלים רק כשהם בעלי הבית שלי או הבוסים שלי בעבודה, ותמיד חשבתי שישראלים לא אוהבים אותנו ולא רוצים אותנו כאן. המפגש עם ההורים בבית הספר שינה זאת. הם כולם אנשים טובים ונחמדים, שרק מבקשים לעזור לילדים שלנו. זה מאוד מרגש, כל יום מחדש. לכל אחד מאיתנו יש משפחה ישראלית שמלווה אותנו. הם מתרגמים לנו הודעות מבית הספר, ומסבירים לנו מה שאנחנו לא מבינים. בכל יום שבת יש יום הולדת לילד אחר בכיתה. כשראו שאני מגיעה עם הילד במונית, בלי שביקשתי בכלל, הם אמרו לי שמעכשיו בכל יום שבת הורה אחר יבוא להסיע אותנו מדרום תל אביב ולהחזיר אותנו הביתה. בכיתי מרוב התרגשות."

21. אם שבתה שולבה בבית ספר במרכז תל אביב, העידה כי "כשהתחילה המלחמה נפסקו הסעות התלמידים, אבל להורים הישראליים היה מאוד חשוב שהילדים לנו ימשיכו ללמוד. הם הגיעו אלינו לדרום תל אביב והביאו לכל אחת מהמשפחות רב קו מוטען. הם אמרו שאנחנו חלק מהקהילה של בית הספר וחשוב מאוד שהילדים שלנו ימשיכו להגיע."

22. אב לילד שלומד בבית ספר רמת אביב ג': "בתחילת השנה ההורים קיבלו אותנו כל כך יפה, הם ביקשו להכיר אותנו ולשמוע את הסיפור שלנו. הם ארגנו מפגש בזום לכל הורי כיתות א' בו סיפרתי את הסיפור האישי שלי, למה ברחתי מאריתריאה והגעתי לישראל. הם תמכו ועודדו. אני יודע שהפיילוט הזה ישנה את החיים של הילד שלי, כבר עכשיו מרגישים את זה עליו."

23. הורים לילדים אשר חלקם לומד בשילוב וחלקם בהפרדה מספרים על הפערים הלימודיים אשר כבר ניכרים ביניהם, אף שתלמידי השילוב צעירים יותר. אם לילד בכיתה א' הלומד בפיילוט ולילד בכיתה ב' הלומד בהפרדה דיווחה כי "הילד הקטן שלי כבר מתקדם יותר בלימודים מהגדול. הוא בכיתה ב' ועוד לא יודע לקרוא, והילד בכיתה א' מלמד אותו עכשיו. עצוב לי שרק לקטן יש את ההזדמנות הזאת. זה לא רק הלימודים, רואים את ההבדלים גם בהתנהגות. שניהם היו בלגאניסטים, אבל הקטן ממש נרגע. אני רואה שהוא לומד מהילדים הישראלים איך להתנהג ואיך לדבר."

24. כאלה הם פני הדברים במרבית בתי הספר הקולטים. עם זאת, כאמור, באחד מהם ניכרים קשיים בתהליך ההשתלבות, ודומה כי נדרשים בו תהליכי הדרכה וליווי קפדניים, אשר חסרים במסגרת

הפיילוט, על מנת לטייב את תהליך השילוב, ואת שביעות רצון המשתתפים בו, כך שישווה לזה שהתבצע בשאר בתי הספר.

25. לצד הקושי בהליך הליווי, כפי שמתבטא במוסד חינוכי זה, קיימים קשיים נוספים בניהול הפיילוט. לקשיים אלו עלולות להיות השלכות שליליות על תוצאותיו, והם עשויים ללמד על חוסר נכונות להרחבת הליכי האינטגרציה במוסדות החינוך בעיר.

נהלי הרישום לפיילוט

26. ביום 6.8.2023 פנו המערערים למשיבים במכתב אליו צורף תצהירה של מיכל שנדר, עו"ס קהילתית בספריית גן לוינסקי, אשר ליוותה את תהליך הרישום לשנת הלימודים תשפ"ד מטעם ספריית גן לוינסקי, במטרה ללמוד את הליך הרישום, להצביע על כשלים בו ולשפרו לקראת הרישום לשנת הלימודים תשפ"ה. המערערים, אשר מודעים לסד הזמנים הלחץ בו התבצע הרישום לשנת הפיילוט הראשונה, עמדו על הבעיות ברישום אליו, במטרה שאלו לא יחזרו על עצמן ברישום לשנת הלימודים העוקבת.

27. המערערים עמדו על כך שהרישום התבצע ללא הנגשה לאוכלוסייה אשר לה הוא נועד. פרסום הפיילוט בוצע באמצעות שליחת הודעות sms אשר הכווינו לפליירים מטעם העירייה. חלק מההורים כלל לא קרא את ההודעות, ואחרים לא הבינו את משמעותן. נדרשה התגייסות של מנהיגים מהקהילה ועובדות ספריית גן לוינסקי אשר עשו למעלה מ-400 שיחות טלפון כדי ליידע את ההורים בדבר התהליך, ועדיין רבים מהם לא ידעו על הפיילוט במועד ההרשמה.

28. אף היעדר היכולת לרשום אחים לאותו בית ספר עמד לרועץ בביקוש לפיילוט. רישום משותף כזה חיוני מבחינת ההורים הן להבטחת חינוך הולם לכלל ילדיהם, הן לצורך הסתגלות לבית הספר ובפרט לצורך התארגנות המשפחתית באיסוף הילדים. נזכיר, כי מדובר באוכלוסייה אשר עובדת שעות ארוכות למחייתה, במקומות עבודה שאינם גמישים, ואשר מתקשה גם כך בשילוב בין העבודה לאיסוף התלמידים ממוסדות החינוך, בפרט כאשר אלה לומדים בבתי ספר נפרדים.

29. גם הורים אשר מתקשים לשאת בעלות (המוזלת) של המועדונים, ואשר השתתפות בה הייתה תנאי לשילוב בפיילוט, הדירו רגליהם ממנו.

30. לכל אלה תרמה אף בעיית אמון, אשר נוצרה במהלך שנים ארוכות של מאבק בהפרדה ומלחמה למען עתיד ילדיהם. הורים רבים התאכזבו מעמדות המדינה והעירייה, לרבות בשל אי קיום פיילוט במהלך הדיון בבית המשפט המחוזי שעליו כבר כמעט והוסכם, ולאחר שהם הביעו את הסכמתם ורצונם בו.

העתק המכתב מצורף ומסומן כנספח ב'.

31. לקשיים אלו נוספה חוסר נכונותם של המשיבים לרשום ילדים נוספים לבתי ספר משלבים לאחר המועדים שנקבעו לרישום, כפי שעלה גם מהודעת העירייה מיום 8.11.24. המדובר בילדים להורים שלא ידעו על קיומו של הפיילוט במועד בשל כך שהוא לא הובא לידיעתם, או בגלל שהם לא קיבלו מידע מספק אודותיו. המשיבים סירבו לרשום ילדים נוספים למרות שנתר מקום בבתי הספר

המשלבים (בין היתר בשל עזיבת ילדים כאשר נפסקו ההסעות). סירוב זה עשוי אף הוא להעיד על חוסר נכונות לקדם את מטרות הפיילוט, לבחון אותו לעומקו, ובכלל לתת לו הזדמנות.

32. למרבה הצער למרות הערות המערערים, וחרף זמן ההיערכות הממושך לקראת הרישום לשנת הלימודים תשפ"ה, אף הרישום לשנת לימודים זו לקה בכשלים המערערים חשש כי המשיבים פועלים במודע לצמצום הביקוש לפיילוט, ולמניעת הרחבתו בשנים הבאות.

33. גם השנה, מטעמים שאינם נהירים למערערים, בחרה העירייה שוב שלא לנקוט בצעד אקטיבי להנגשת המידע להורים, ושוב נעשה פרסום הפיילוט על ידי שליחת sms ותליית מודעות בגנים. זאת תחת לערוך אסיפות הסברה בגני הילדים, כפי שביקשו המערערים, צעד שהיה מאפשר להורים ללמוד על הפיילוט, משמעותו ומטרותיו ולהסיר חששות ובעיות אמון.

העתק נוסח פרסום העירייה לרישום לפיילוט בהודעות sms שנשלחו מצורף **ומסומן כנספח ג'**

34. העדר ההנגשה התבטא גם בכך שהרישום לפיילוט נעשה בנפרד מהרישום הרגיל לכתה א', ולא מתאפשר באופן מקוון. דבר זה גורם לכך כי במקום לסיים את הליך הרישום לפיילוט במסגרת הרישום הרגיל, נאלצים ההורים לקיים הליך רישום נוסף לאחר סיום הרישום לבית הספר הנפרד בדרום תל אביב. לו היו מאפשרים רישום לפיילוט בהליך הרישום הרגיל ובאופן מקוון, עם הנגשת מידע ראוי, הורים רבים יותר היו ניגשים אליו.

35. העדר ההנגשה הוביל לכך שההורים רבים בקהילה כלל לא הכירו את הפיילוט. כאמור, לולא עבודה נמרצת של מנהיגות הקהילה ושל עובדות ספריית גן לוינסקי, רק מיעוט מההורים היה מודע לקיומו. ודוק: המערערים מבהירים כי אין להם את מלוא המידע על ההורים וילדיהם, וברי כי גם היום הורים רבים לא מודעים כלל לקיומו של הפיילוט ולאפשרות לקחת בו חלק.

36. בנוסף, גם השנה לא התאפשר שיבוץ אחים, וסוגיית המועדונית לא באה על פתרונה.

37. חמור מכך: לצד הכשלים בהנחיות הרישום עצמן, חלק מפקידי העירייה מקשים בפועל על הרישום לפיילוט. מספר לא מועט של הורים אשר הגיעו לאחרונה למרכז רישום חינוך בבניין העירייה (מיקום הרישום היחיד הפתוח בפניהם), דיווחו כי **הפקידים במקום לא ידעו במה מדובר, ולא הסכימו לרשום אותם לבתי הספר המשולבים, אלא רק לנפרדים. רק הורים אשר עמדו על שלהם והתעקשו, הצליחו להירשם (לרוב בסיוע אחראית משמרת). הורים אחרים נאלצו לוותר.**

כשלים בניהול הפיילוט

38. אף ניהול הפיילוט מתאפיין בכשלים המקשים על הצלחתו, ומערערים חשש לגבי עתידו. כך, למשל, במהלך המלחמה הוחלט על הפסקת ההסעות לבתי הספר המשלבים, והן לא שבו לפעול גם לאחר שלחלק ממוסדות החינוך הוחזרו ההסעות, מתחייב היה לקדם הסעות לאוכלוסייה זו מיד כאשר המצב הביטחוני אפשר זאת נוכח חוסר יכולתם של הורים להסיע את ילדיהם למוסדות החינוך. העדרן של הסעות, כאמור, הובילה לעזיבת חלק מהילדים את הפיילוט. לשמחתם של המערערים בחלק מהמקרים התקבל סיוע מהורים בבתי הספר המשולבים.

39. גם לביטול תפקיד פרויקטור במשרה מלאה לפיילוט עשויות להיות השלכות על התנהלותו ותוצאותיו. בבסיס הפיילוט עמדה החלטה להציב פרויקטור שיתכלל את פעילות הפיילוט החל מהליכי הרישום וההשתלבות, דרך ליווי פדגוגי של מוסדות החינוך והליווי המחקרי לו.

40. כפי שהמדינה כתבה בהודעתה מאוגוסט לתפקיד מונה מר שאולי כהן, איש חינוך מנוסה. נציגי המערערים אשר פגשו את מר כהן התרשמו מנכונותו להוביל תהליכים משמעותיים במסגרת הפיילוט הן בליווי מוסדות החינוך, ההורים והתלמידים והן בקידום הליך מחקרי ראוי.

41. ההחלטה להיפרד ממר כהן והעברת האחריות לבעלת תפקיד בתוך המשרד (מבלי לפגוע חס וחלילה בכוונותיה ויכולותיה), שלה תפקידים רבים נוספים במשרד, מעורר חשש כי התהליך לא יזכה לליווי ופיקוח ראויים. להערכת המערערים, פרויקטור במשרה מלאה, הרתום כולו להליך, היה מסייע לטיפול בקשיים במוסד החינוכי היחיד המתקשה בקליטת הילדים, בהנגשת המידע עליו להורים, בהשבת ההסעות ובבעיות נוספות שעשויות להתעורר.

42. לצד זאת, להבנת המערערים התכוון מר כהן להסתייע במומחה חיצוני למחקר הנלווה, אולם עתה נעשה כלל הליווי על ידי גורמים פנימיים במשרד. החלטה זו מעוררת חשש כי ממצאי המחקר המלווה לא יהיו מהימנים דיים, וזאת נוכח חוות דעת שהוגשו על ידי גורמי המשרד בהליך בבית המשפט המחוזי, ואשר לא עמדה בסטנדרטים מקצועיים כלשהם (ראו התייחסות בסעיפים 59-60 להודעת הערעור).

43. כאמור במהלך הודעה זו התנהלות המשיבים – הכוונה לפתוח חטיבת ביניים נפרדת נוספת, אי הנגשת המידע להורים, סירוב לרישום מאוחר של תלמידים, והותרת ההליך כולו בתוך משרד החינוך, מעוררים חשש כבד בדבר נכונות המשיבים לבחון לעומקה את מדיניות ההפרדה, תוך ביצוע פיילוט מקצועי, מלווה מחקר רציני. אין די בהצהרה על ביצוע פיילוט והוצאתו לפועל כלאחר יד. על מנת שתהיה לו משמעות ושניתן יהיה להסיק ממנו מסקנות יש לבצעו כהלכה, בהתאם לסטנדרטים מקצועיים, ומתוך כוונה כנה לאפשר את הצלחתו. על כן המערערים סבורים כי על המשיבים להבהיר את עמדתם בסוגיות אשר פורטו בהודעה זו, ולמצער בנושא הרישום, הליווי הפדגוגי והחברתי לצוותי בית הספר והמחקר המלווה. אלה, כאמור, קריטיים להצלחת הפיילוט.

44. נוכח כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד להמשיך את ניהול ההליך, לקבוע מועד להגשת תשובת המשיבות, ולשקול את הקדמת הדיון העקרוני בסוגיות העומדות במרכזו.

הודעה זו נתמכת בתצהירה של מנכ"לית ספריית גן לוינסקי.

היום, 14.1.24

הרן רייכמן

הרן רייכמן, עו"ד

טל חסין

טל חסין, עו"ד

ב"כ המערערים